

BIBLIOTEKA KOZLIČIĆ

P-23/0 ÷ 3

19-

Tema:

"REVOLUCIONARNI POKRET U RM
BIVŠE JUGOSLAVIJE"

Pošiljalac:

MARIJA ŠOLJAN BAKARIĆ

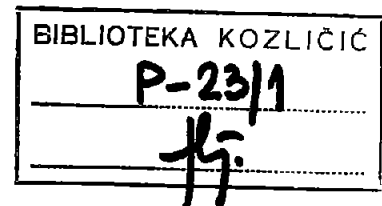
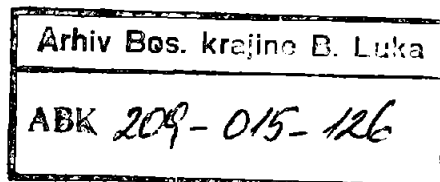
"ŽENA" - KONFERENCIJA ZA AKTIVNOŠĆ I ULOGU ŽENE
U DRUŠTVENOM RAZVOJU RK SSRNH, VLAŠKA 70a/III

41000 ZAGREB

Primalac: Mithad Kozličić, poručnik korvete

Vladimira Nazora 12/5

52000 Fula

Poštovani druže Kozličiću,

Primila sam Vaše pismo od 8.III o.g. Bila sam zatrpana poslom, i nisam uspjela da Vam ranije odgovorim.

Raduje me da se bavite ovim istraživanjem o predratnoj mornarici, pa i to da ste naišli na ovu našu šibensku grupu.

Najprije da Vam kažem da sam svojevremeno čitala članak iz 1959. u Mornaričkom glasniku, u kome su naznačeni neki događaji iz tog doba. Mislim da mi je taj Glasnik bio poslao drug Đuro Mešterović.

Pokušat ću da odgovorim na neka od Vaših pitanja.

Upoznale smo se sa drugom Đ.Mešterovićem, tada mornaričkim liječnikom, ubrzo nakon njegovog dolaska u Šibenik.

Bila je to 1934 ili 1935.godina. Ja i Vesela Bujas /sada Vesela Bekl/ bile smo studentice Pravnog fakulteta. Mnogo smo čitale i družile se sa naprednim studentima, koji su studirali u Zagrebu i Beogradu, i sobom donosili napredne ideje. Mi, studenti, u tom smo vremenu osnovali studentsko udruženje "Matija Gubec". /Vesela Bujas bila je tajnik udruženja/. Mi smo, kao studenti, bili vrlo aktivni.

U udruženju smo čitali legalnu i polulegalnu literaturu, dobivali niz informacija o radu naprednih studenata, njihovom djelovanju kako na fakultetima, tako i u drugim političkim organizacijama.

1935.g. vrlo smo živo pratili pripreme za izbore, a na sam dan izbora, pratili smo informacije u toku izbora. Na kulturnom planu, u udruženju, a i izvan njega, okupljali smo mladiće i djevojke, te smo u kinu "Tesla" davali horsku recitaciju "Sluga Jernej". Uspjeh je bio ogroman. Kada smo htjeli da priredbu ponovimo, policija nam je zabranila ponovni nastup.

Đ.Mešterović je naišao na takvu atmosferu među studentima sa kojima smo tada prijateljevale. S njime smo vrlo brzo uspostavile kontakt, i kao što kaže Đ.M. i on je mogao s nama otvoreno razgovarati.

On je, kao što je vidljivo, imao pred sobom zadatak, da uspostavi kontakt sa naprednim ljudima u Šibeniku /a možda i sa članovima KP/ i da uspostavi trajniju vezu za zadatke, koje je, pretpostavljam, imala partijska organizacija u mornarici. /Ne znam da li je tada Đuro M. bio član KP/. Upoznavanje sa Bašićem bio je daljnji korak u čvršćivanju ovog punkta. Uskoro se je pojavio i Karlo Roje, i to

sa istim zadacima, na kojima je i Bašić držao vezu sa nama. Naša grupa /ja, Vesela i Marija Tikulin/ postale smo punkt, preko kojega je stizala literatura /knjige L.Adamića, Sinklera i sl./, koverta sa propagandnim materijalom, koje ,medjutim, nismo otvarale. Ta pisma su neko vrijeme stizala na stan Vesele B., a mi smo sve to predavale Bašiću, i nešto kasnije, Rojcu. Uskoro je ova veza postala pretijesna i riskantna. U naš posao uključile smo trafikku koja se je nalazila na molu u šibenskoj obali, a čiji su vlasnici bili Šima i Vice Ercegović. /Šima je bila Veselina sestra/. Sada su svi, ili skoro svi paketi stizali na trafikku.

Ova je veza preko trafike bila neupadljiva, i radi toga, vrlo pogodna za ovakav rad. Preko trafike su, uglavnom, stizala i pisma, i sve što smo iz trafike preuzeli, predavale smo na vezu Bašić-Rojc. Na isti način i istim putem, paketi su se slali na druge adrese, izvan Šibenika.

Ovo je teklo u toku 1935 /ili u drugoj polovici te godine/, sve do februara 1936., kada je došlo do provale u Mornarici. Jednog poslijepodneva upala je policija u Veselin stan, /gdje smo se našle ja, Vesela i Marija Tikulin, /izvršila pretres, i nakon toga, - u policijski zatvor. U toku pretresa, koji je istovremeno obavljen u mom stanu i stanu M.T./ našli su nešto od ove literature, koja im je izgledala sumnjivom. Oduzeli su i niz fotografija, koje su im se učinile sumnjivima.

Upad u stan, pretres i hapšenje izvršila je šibenska policija, zajedno sa ljudima iz Beograda. Mislim da su oni bili iz Suda za zaštitu države. Uglavnom, odmah nam je bilo rečeno da je nalog za hapšenje došao iz Beograda. Nama je bilo prilično jasno da je hapšenje povezano sa našim radom i vezom u Mornarici.

Uskoro smo na policiji saznali da su uhapšeni Rojc i drugi.

U toku ispitivanja i saslušavanja mi nismo ništa priznavale. Veze sa ljudima iz Mornarice objašnjavali smo prijateljskom. Na policiji su posebno htjeli saznati da li smo članovi Komunističke partije. /Tada ni jedna od nas nije bila član K.P./. U toku skoro dva mjeseca zatvora u policiji, a kasnije u sudskom zatvoru /svaka od nas bila je u zasebnoj ćeliji/, bili smo često puta saslušavane, ali od nas nisu uspjeli ništa saznati. Na Uskrs, te 1936.g. /ne znam koji je to datum/ bile smo iznenadno puštene iz sudskog zatvora, /kasnije smo saznale da je bila uslijedila neka snažna intervencija sa strane obitelji Vesele Bujas/. Sznali smo da je provala započela u Boki

Kotorskoj povodom provale u Mornarici, te da je u tvrđavi Sv. Nikola u šibenskom kanalu oko 80 uhapšenih u Mornarici, te da je među njima Rojc.

Nas tri još su jednom agenti vodili u Mandalinu, /gdje je, mislim, bio Štab mornarice/, jer im je izgledalo, da to sa nama ipak nije sve sasvim čisto. Međutim, nismo bile uhapšene.

Prema ovome možete vidjeti da sam Vam dala i neke odgovore na Vaša pitanja. Ne znam da li je Rojc bio tada član K.P., a nije to bila niti jedna od nas. Ova je veza, međutim, funkcionirala, vrlo dobro, sve do hapšenja. O Rojcu i Bašiću, pričao mi je Đ. Mešterović poslije rata. Tada sam saznala da je Rojc poginuo, te da je proglašen Narodnim herojem. Isto sam saznala i za ime jednoga od njih /Špartalja, koji je provalio organizaciju. /Špartalja je, iza Oslobođenja, strijeljan kao izdajnik/.

Povodom Vašega pisma, pred nekoliko dana sam razgovarala sa Veselom Bekl /koja živi u Zagrebu/. Ona mi je kazala da je, otprilike pred mjesec dana, nju nazvao Đuro Mešterović, interesirajući se, također, za neke od ovih detalja. Ja sam, isto tako, sa Veselom, pretresla ovaj period, i uglavnom smo zapamtile isto.

Kada sam, na Vaš poticaj, sjela za pisaću mašinu, sa namjerom da se podsjetim na tu etapu moga života, a i da to napišem, ispalo je nešto dulje, nego što sam u početku namjeravala. Vi ćete, naravno, upotrijebiti ono, što Vam je nužno.

Uz drugarski pozdrav

Marija Šoljan Bakarić

Marija Šoljan Bakarić

Zagreb, 19.4.1982.

P.S. Radi upoznavanja ove naše sredine, te obitelji Ercegović, koja je u ovom šibenskom "slučaju", imala značajnu ulogu, hoću da nadodam, da je njihov 17-godišnji sin Nenad, poginuo 1944.g. u Drvaru.

Ako Vam još nešto treba, javite se.

